

Σύνδρομο Takotsubo σε ηλικιωμένη γυναίκα που παραπονιόταν για λιποθυμικά επεισόδια

Ξενοφών Θ. Μάκος

Είδικευμένος, Α' Καρδιολογική Κλινική Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων

Δημήτριος Ν. Νίκας

Επεμβατικός Καρδιολόγος, Α' Καρδιολογική Κλινική Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων

Παναγιώτης Γ. Κοραντζόπουλος

Επίκουρος Καθηγητής Καρδιολογίας, Α' Καρδιολογική Κλινική Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων

Ιωάννης Α. Γουδέβενος

Καθηγητής Καρδιολογίας, Α' Καρδιολογική Κλινική Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων

Τὸ σύνδρομο ἢ stress μυοκαρδιοπάθεια Takotsubo εἶναι ἓνα σύνδρομο ὀξείας καρδιακῆς ἀνεπάρκειας καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἄγνωστης αἰτιολογίας παροδικῆ δυσλειτουργία τοῦ μυοκαρδίου.¹ Λόγω νοσηλείας ἀντίστοιχου περιστατικοῦ τό περιγράφουμε καὶ συζητᾶμε τὴν κλινικὴ εἰκόνα, τὴν παθογένεια, τὴ θεραπεία-ἐκβαση καὶ τοὺς ἐκλυτικοὺς παράγοντες.

Περιγραφή περιστατικοῦ

Γυναίκα ἡλικίας 78 ἐτῶν, μὲ μόνιμο τεχνητὸ βηματοδότη ἀπὸ 4 ἐτίας, ἀνέφερε λιποθυμικὰ ἐπεισόδια. Κατὰ τὴ νοσηλεία τῆς παρατηρήθηκαν ἰσχαμικὲς ἀλλαγὲς στὸ ΗΚΓγράφημα ἡρεμίας (Εἰκόνα 1), ποὺ συνοδεύτηκαν ἀπὸ μικρὲς αὐξήσεις τῆς τροπονίνης. Ἡ ἀγγειογραφία ἔδειξε στεφανιαῖες ἀρτηρίες χωρὶς ἀλλοιώσεις καὶ ἡ κοιλιογραφία εἰκόνα συμβατὴ μὲ σύνδρομο Takotsubo, (Εἰκόνα 2). Ἡ ἀσθενὴς εἶχε ἀνεπίπλοκη νοσηλεία καὶ ἡ θεραπεία ἐξόδου ἦταν μὲ β-ἀποκλειστές.

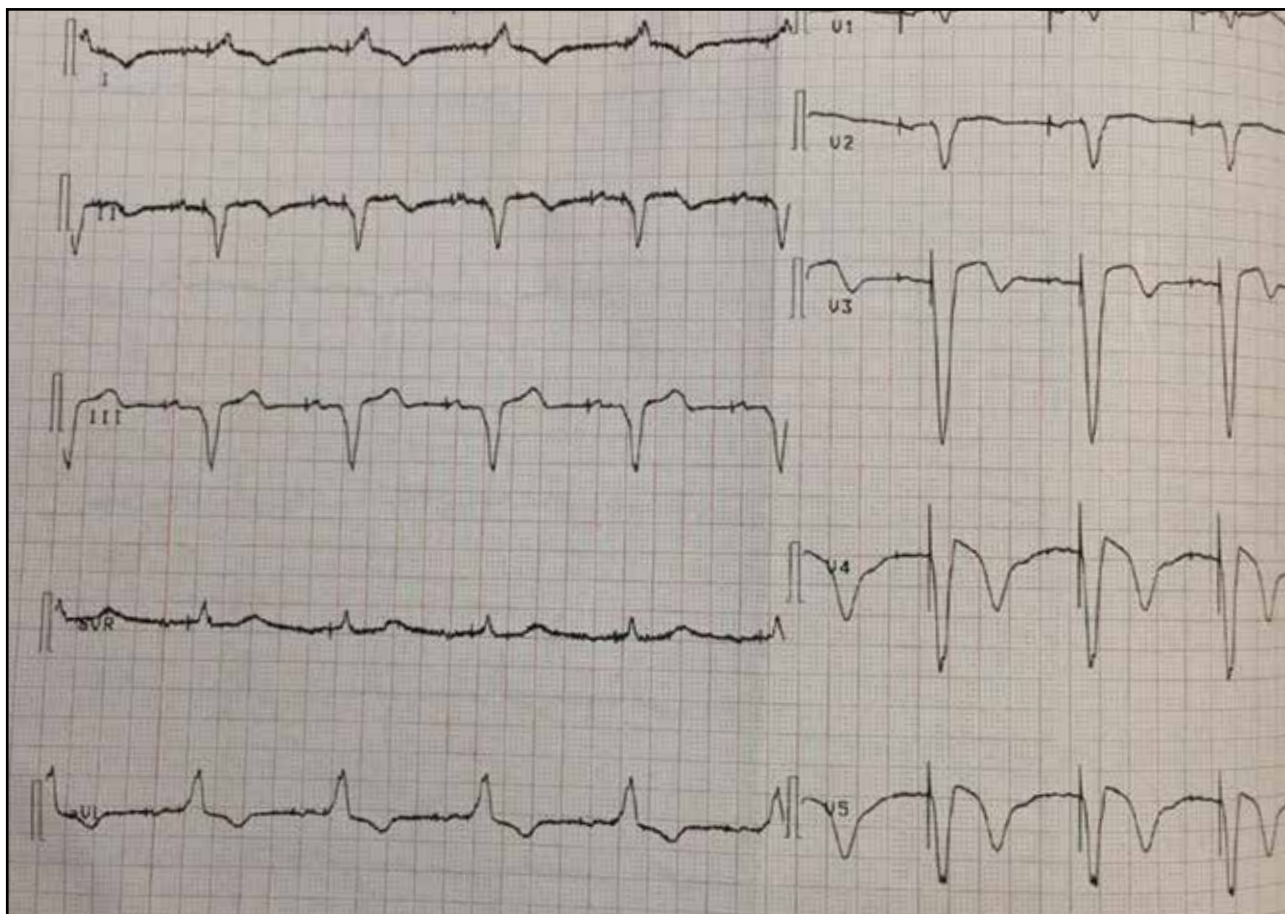
Συζήτηση

Τὸ σύνδρομο Takotsubo προσβάλλει συνήθως μετεμμηνοπαυσιακὲς γυναῖκες (περίπου στὸ 90% τῶν περιπτώσεων) μὲ μέση ἡλικία 67±10 ἐτῶν.^{1,2,3} Συνήθως παρουσιάζεται μὲ τὴν εἰκόνα παρόμοια ἐκείνης τῶν ὀξέων στεφανιαίων συνδρόμων ἢ δύ-

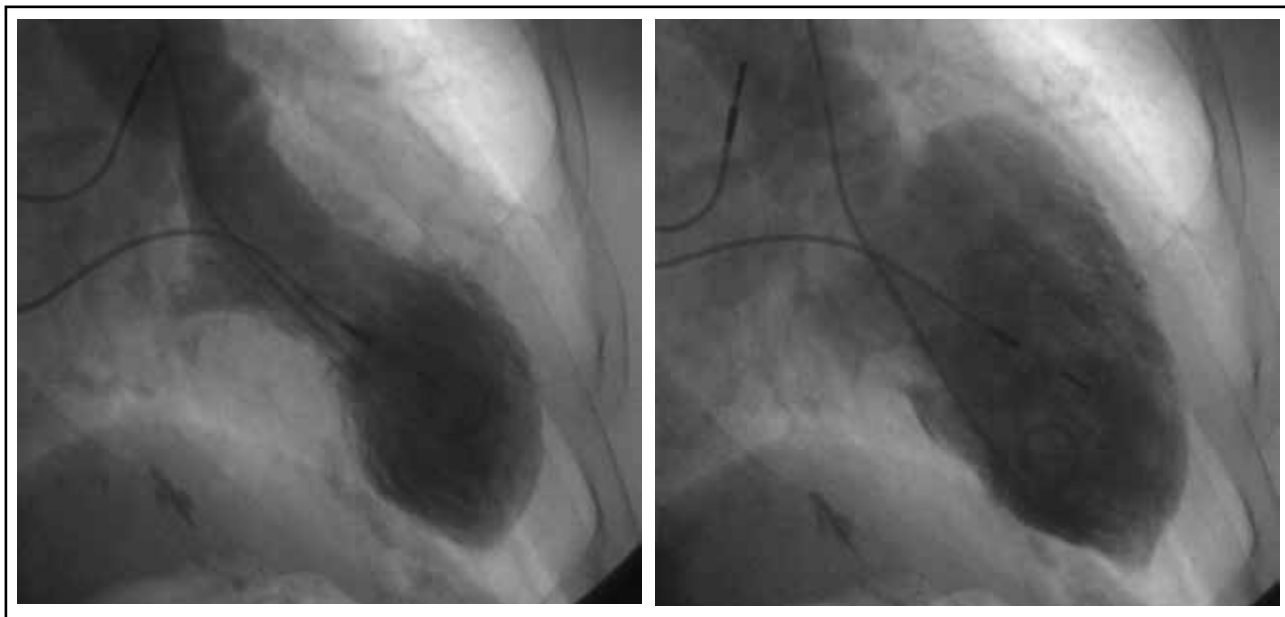
σπνοια καὶ λιγότερο συχνὰ μὲ αἴσθημα παλμῶν ἢ μὲ προσυγκοπτικὰ ἐπεισόδια, ὅπως στὴν περίπτωση μας.^{4,5} Ἀνευρίσκεται στὸ 2% τῶν στεφανιογραφιῶν, ποὺ γίνονται μὲ ἔνδειξη ὀξὺ στεφανιαῖο σύνδρομο. Ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τίς αἰτίες ἐμφράγματος μυοκαρδίου χωρὶς ἀπόφραξη τῶν στεφανιαίων ἀρτηριῶν (Myocardial Infarction with Non-Obstructive Coronary Arteries -MINOCA). Γιὰ τὴν αἰτία τῶν συγκοπτικῶν ἐπεισοδίων ἐνοχοποιῶνται κοιλιακὲς ἀρρυθμίες, ἀλλὰ δὲν εἶναι διευκρινισμένο ἂν οἱ ἀρρυθμίες εἶναι αἰτία ἢ συνέπεια τοῦ συνδρόμου.^{4,5} Ἡ πρόγνωση τῶν ἀσθενῶν μὲ σύνδρομο Takotsubo εἶναι ἴδια μὲ ἐκείνη τῶν ἀσθενῶν ποὺ νοσηλεύονται γιὰ ὀξὺ στεφανιαῖο σύνδρομο καὶ χειρότερη ἐκείνων ποὺ ὑποβάλλονται σὲ στεφανιογραφία γιὰ πόνο στὸ στήθος.²

Ἡ παθογένεια εἶναι πολὺπλοκὴ καὶ ἡ ἀρχικὴ ἐνοχοποίηση τοῦ σπασμοῦ τῶν στεφανιαίων δὲν ἰσχύει, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἀντιστοιχία διαταραχῶν κινητικότητας τῶν τοιχωμάτων καὶ τῆς ἔνοχης ἀρτηρίας³ (Σχῆμα 3). Ἱστορικὸ προηγηθέντος συγκινησιακοῦ stress ἀποτελοῦσε κλασικὸ προδιαθεσικὸ παράγοντα, ἀλλὰ σήμερα ὡς πρὸς συχνὸς προδιαθεσικὸς παράγοντας θεωρεῖται ἡ συνύπαρξη νευροψυχιατρικῶν παθήσεων.²

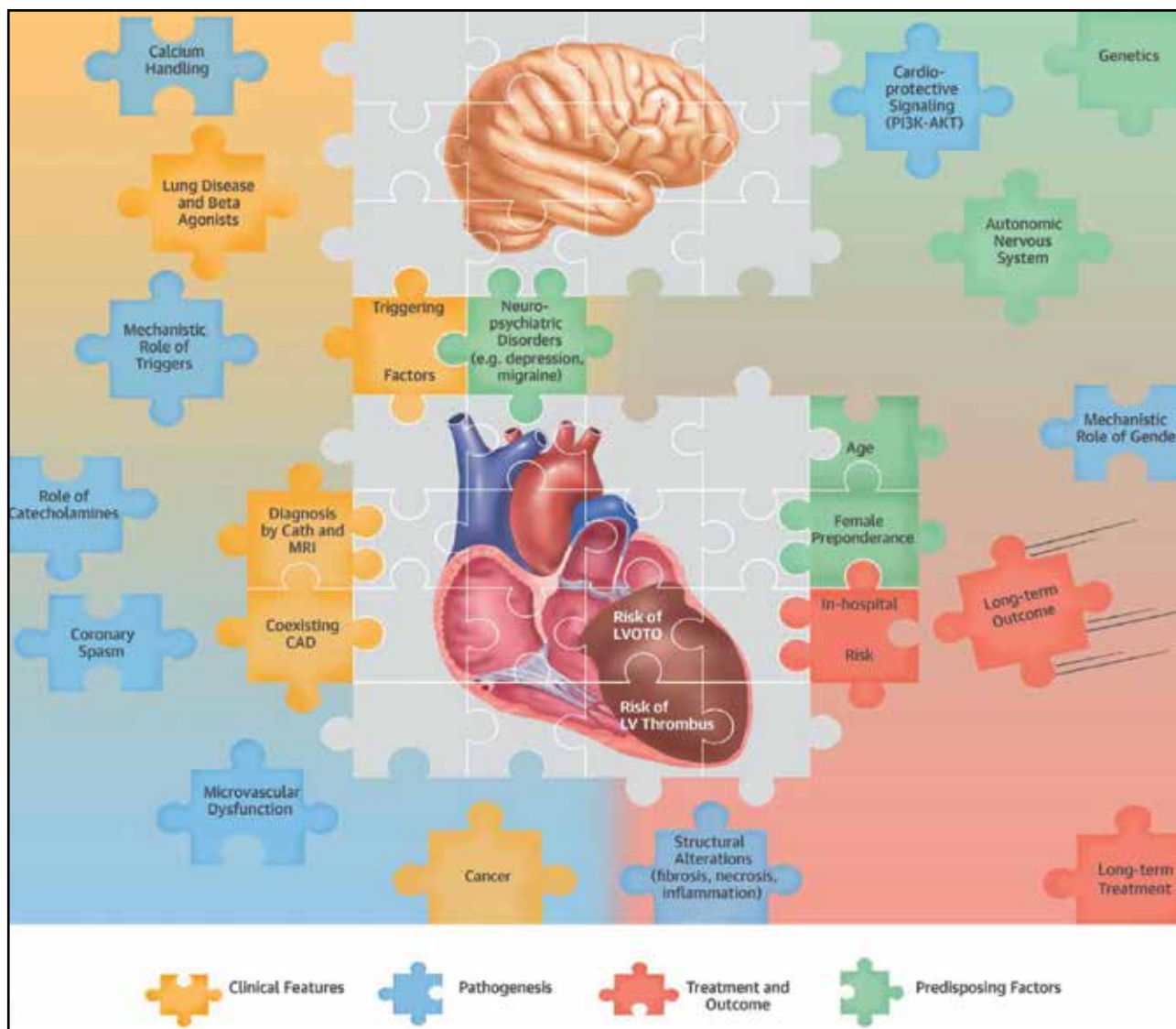
Ὁ ρόλος τῶν β-ἀποκλειστῶν στὸ σύνδρομο

Εικόνα 1. ΗΚΓράφημα ήρεμίας. Τεχνητός Βηματοδοτικός ρυθμός με νέα βαθειά αρνητικά κύματα T και ανάσπαση του διαστήματος ST.

Εικόνα 2. Στην Κοιλιογραφία παρατηρείται υπερσυσταλτικότητα της βάσης της άριστερης κοιλίας και άκίνητη κορυφή στη συστολή (apical ballooning syndrome).

Εικόνα 3. Ο άλυτος γρίφος του συνδρόμου Takotsubo³. Κλινικά εύρηματα (κίτρινο), παθογένεση (μπλέ), θεραπεία - έκβαση (κόκκινο) και προδιαθεσικοί παράγοντες (πράσινο).

Takotsubo, συνεχίζει να αποτελεί θέμα συζήτησης, και αυτό γιατί σημαντικό ποσοστό ασθενών κατά την παρουσία του συνδρόμου λαμβάνει ήδη β-αποκλειστές. Στην όξεια φάση και στην περίπωση απόφραξης του χώρου εξόδου οι β-αποκλειστές είναι ωφέλιμοι, αλλά για τη δράση τους σε μακροχρόνια χορήγηση δεν υπάρχουν δεδομένα.

Βιβλιογραφία

1. Templin C, Ghadri JR, Diekmann J, et al. Clinical features and outcomes of Takotsubo (stress) cardiomyopathy. N Engl J Med 2015;373: 929-38.
2. Tornvall P, Collste O, Ehrenborg E, Jarnbert-Peterson. A case control study of risk markers and mortality in Takotsubo stress cardiomyopathy. JACC 2016;67;1931-6.
3. Templin C, Napp C, Ghadri, JR. Takotsubo Syndrome Underdiagnosed, Underestimated, but Understood? JACC 2016 : 67;1937-40.
4. Ed FF, Asirvathan SJ, Francis J. Arrhythmias occurrence with takotsubo cardiomyopathy : a literature review. Europace 2011;13:780-8.
5. P Korantzopoulos P, Nikas D, Letsas K, Girdis I, Kolios M, Goudevenos J. High-grade atrioventricular block and Takotsubo cardiomyopathy: case report and review of the literature. Int Cardiovasc Res J 2015;9:119-24 .